

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2016.G.32, 27 september 2016

BLADLUIZEN IN HET NAJAAR IN WINTERGRANEN

Toestand najaar 2016: grote aanwezigheid van het vergelingsvirus!!

Volgens de eerste analyses uitgevoerd op bladluizen verzameld op 7 en 8 september 2016 op diverse locaties in Wallonië blijkt dat meer dan 20% van de bladluizen virusdragend is! Op elke locatie is minstens 15% van de bladluizen virusdragend. Dit betekent dat de virulentiegraad hoger is dan vorig groeiseizoen!

(Bron: CADCO – Actualité – Céréales 20 september 2016)

Half september werden er eveneens bladluizen verzameld in Wallonië. De resultaten van deze analyses worden binnenkort verwacht.

Alertheid is nog meer dan vorig groeiseizoen zeker onontbeerlijk!

1 Bevorderlijke factoren voor de aanwezigheid van bladluizen

De aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van jaar tot jaar en van perceel tot perceel. Omstandigheden welke bevorderlijk zijn voor de aanwezigheid van bladluizen in wintergranen in het najaar zijn onder andere:

- de aanwezigheid van bladluizen tijdens de voorafgaande zomer in graan- en maïspercelen
- **vroege zaai van wintergranen**; hoe vroeger het graangewas boven staat, hoe meer het gewas blootgesteld is aan de bladluisvluchten die in het begin van de herfst nog intens zijn
- **wintergraanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden** (ook laat geoogste maïsvelden!). Bladluizen komen immers via de maïs massaal op de granen terecht, daarenboven kan het virus zich in de maïs aanzienlijk vermenigvuldigen.
Hoe groter het aandeel maïs in een regio hoe meer dit bevorderend is voor de toename van de druk van het dwergvergelingsvirus in die regio.
- **aanhoudend zacht weer in de herfst**
- **beschut gelegen wintergraanpercelen** (beschut tegen wind en koude); desondanks waren er tijdens het najaar 2013, 2014 en 2015 ook niet beschut gelegen wintergraanpercelen met een hoge tot zeer hoge bladluisdruk met ernstige schade door het dwergvergelingsvirus als gevolg!
- **graanopslag** in de directe omgeving (kan een bron zijn van virusdragende bladluizen)

Tijdens een **zachte winter** kunnen de bladluizen in de wintergranen overleven. Dit betekent dat, indien er virusdragende bladluizen voorkomen in het najaar en de daaropvolgende winter zacht is en gunstig is voor de activiteit van de bladluizen, de aantasting door het dwergvergelingsvirus in het perceel verder kan uitbreiden (o.a. groter wordende haarden). Een **vroege lente** is eveneens bevorderlijk voor de aanwezigheid van bladluizen.

In een perceel kunnen de bladluizen heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus.

2 Richtlijnen voor de bestrijding van bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus in wintergranen

2.1 *Zaaidatum*

DOOR NIET TE VROEG TE ZAAIEN WORDT VERMEDEEN DAT DE GRANEN BLOOTGESTELD WORDEN AAN DE MEEST INTENSE BLADLUISSLUCHTEN.

- **WINTERGERST**

zaai niet te vroeg: uit de waarnemingen die in het verleden uitgevoerd werden, is duidelijk gebleken dat de bladluisaantasting (merkelijk) lager lag op de percelen gezaaid in oktober. Beneden de 10°C zijn de bladluizen minder actief.

- **WINTERTARWE en TRITICALE**

vermijd te zaaien vóór 15 oktober: waarnemingen in het verleden maakten duidelijk dat de bladluisaantasting meestal lager ligt bij percelen gezaaid na 15 oktober, beneden de 10°C zijn de bladluizen minder actief.

- **AANDACHT!!**

Het verwachte beschermingseffect (ten aanzien van een bladluisaantasting) door het verlaten van de zaaidatum vermindert wanneer de klimatologische omstandigheden in de herfst lang (zeer) gunstig blijven voor de activiteit van de virusdragende bladluizen. Dit bleek ondermeer tijdens het najaar 2014, en zeker tijdens het najaar 2015 (bepaalde regio's kenden een hoge tot zeer hoge bladluisdruk) met uitermate gunstige omstandigheden voor uitbreiding van de bladluispopulatie en verspreiding van de bladluizen. **Op een aantal velden wintertarwe zelfs gezaaid rond half oktober in 2014 en zelfs eind oktober in 2015 (bij gebruik van zaaizaad zonder specifieke zaaizaadbehandeling tegen bladluizen) werd er immers een belangrijke bladluisdruk waargenomen die een insecticidebehandeling vereiste in het najaar.**

Daarenboven was in 2015 de maand december dusdanig zacht dat de bladluisvluchten verder doorgingen tot het einde van het jaar! Door de zachte temperaturen in de winterperiode 2015-2016 konden de bladluizen overleven en veroorzaakten deze infecties na de winter. In maart 2016 werd dan ook geadviseerd de percelen wintergranen te behandelen indien bladluizen werden vastgesteld. Infecties van het dwergvergelingsvirus kunnen immers zeer snel uitbreiden na de winter.

2.2 *Rassen wintergerst tolerant ten aanzien van het dwergvergelingsvirus*

Rafaëla en Domino zijn twee rassen wintergerst die tolerant zijn ten aanzien van de twee meest voorkomende en meest virulente stammen van het dwergvergelingsvirus (PAV en MAV). Bij deze rassen is een specifieke behandeling tegen bladluizen hetzij via gewasbespuiting, hetzij via zaaizaadbehandeling niet nodig. (Bron: Livre Blanc "Céréales"- september 2016 en "CADCO - Actualité - Céréales 13 september 2016).

2.3 *Chemische maatregelen*

De bestrijding van het dwergvergelingsvirus kan chemisch aangepakt worden door de bladluizen te bestrijden met een insecticide, hetzij via gewasbespuiting, hetzij via zaaizaadbehandeling.

2.3.1 *Gewasbespuiting*

Controleer bij gebruik van zaaizaad zonder specifieke zaaizaadbehandeling tegen bladluizen alle percelen wintergerst en andere vroeg gezaaide wintergranen (wintertarwe, triticale, ...) van bij de opkomst op de aanwezigheid van bladluizen. Deze perceelcontrole is absoluut noodzakelijk indien de omstandigheden gunstig zijn voor de bladluisaantasting zoals bij vroege zaai, graanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden (zeker ook laat geoogste maïsvelden!), aanhoudend zacht weer, beschut gelegen percelen, ...

Vooraf graanpercelen in de omgeving van maïs moeten zeer goed opgevolgd worden. In percelen waar de opkomst van de granen zich vóór de maïsoogst situeert, is het zeer belangrijk de bladluisdruk goed op te

volgen. Tijdens de maïsoogst (zeker bij mooi weer) kunnen de bladluizen zich namelijk massaal verplaatsen naar de graanpercelen. Waakzaamheid is in deze situatie zeker geboden!

Bij koud weer de planten ook ondergronds controleren op de aanwezigheid van bladluizen. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen op en tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau.

Bij aanhoudend zacht weer en aanhoudende bladluisdruk in het late najaar beperkt het opvolgen van de bladluisdruk zich niet enkel tot de vroeg gezaaide percelen wintergranen (wintergerst, wintertarwe, triticale), maar ook later gezaaide percelen (eind oktober, ...) dienen gecontroleerd te worden op bladluisaantasting.

In het najaar kan het zelfs nodig zijn dat er bij aanhoudend zacht weer en aanhoudende bladluisdruk meer dan één bladluisbehandeling dient uitgevoerd te worden op perceelsniveau. Wanneer bovendien de daaropvolgende winter zacht is kan zelfs in het vroege voorjaar een bladluisbehandeling nodig zijn.

Volg ook aandachtig de wekelijkse mededelingen van het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen en verifieer deze met uw eigen perceelsspecifieke waarnemingen.

2.3.2 Zaaizaadbehandeling

Ter bestrijding van de bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus, kan het zaaizaad behandeld worden met Argento.

Argento bevat:

- een insecticide: clothianidin 250 g/l (insecticide ter bestrijding van bladluizen)
- en een fungicide: prothioconazool 50 g/l

Argento is toegelaten voor de behandeling van zaaizaden van **wintergerst, wintertarwe, wintertriticale, winterrogge, winterhaver en spelt bij zaai in de herfst**. De zaadbehandeling mag alleen plaatsvinden in professionele zaadverwerkingsinstallaties.

De behandelde zaaizaden met Argento mogen met ingang van 1 december 2013 niet meer gezaaid worden vanaf januari tot juni (Persbericht Fytoweb 16 mei 2013).

Bij gebruik van zaaizaad behandeld met Argento worden de wintergranen preventief behandeld, waardoor na de uitzaai een eventuele gewasbehandeling met een insecticide kan uitgespaard worden. Toch is het aangewezen om bij aanhoudend zachte weersomstandigheden en bij hoge bladluisdruk de bladluisaantastingen op de percelen (gezaaid in de geadviseerde zaaiperiode) op te volgen vanaf 10-15 november.

Op de LCG-website (www.lcg.be) is meer info raadpleegbaar omtrent [bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus tijdens de herfst en het vroege voorjaar in wintergranen](#).

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Voorlichting